

Per una direcció pública professionalitzada a Catalunya

«Bastir un país de progrés i una democràcia avançada requereix també una gestió pública professionalitzada.»

Un funcionari públic, en fotografia d'arxiu | NacióDigital

Sovint s'afirma, amb plena raó, que la gestió dels afers públics és complexa. Desplegar i executar les diverses polítiques públiques d'un govern o gestionar una empresa o ens públic comporten una gran responsabilitat política i alhora tècnica. A diferència de la gestió empresarial, on la direcció té en la maximització de beneficis un nord clar i nítid per a les seves actuacions, la direcció d'una institució o organització pública pot atendre diverses finalitats; sovint conté contradiccions internes ja que gestiona interessos de públics diversos, on el component polític i ideològic compten de forma substantiva, on els *outputs* poden ser valorats de diferent manera atenent als diversos públics als quals dóna servei. Pel fet també que gestiona recursos públics dels ciutadans i per tant requereix d'un rigor, transparència i retiment de comptes a la societat a la que serveix. Perquè en tot moment la gestió pública hauria de cercar la seva rellevància/idoneïtat, la seva eficàcia i la seva eficiència, amb un codi ètic rigorós.

Així mateix, com ja he analitzat en d'altres articles, la direcció i gestió del sector públic en qualsevol país esdevé un instrument fonamental de progrés i de competitivitat. Disposar d'institucions i d'organitzacions públiques sòlides, eficients, obertes a la societat, inclusives és un factor crític per enfortir la democràcia, servir les necessitats i demandes dels ciutadans i consolidar un país competitiu. Diversos estudis des de l'àmbit de l'economia pública, la sociologia i la ciència política així ho han demostrat. I és així tant si parlem d'estats, d'ens territorials i locals de qualsevol tipus, d'empreses públiques o de responsabilitats tan estratègiques com la gestió de les

infraestructures d'un país, la política educativa o sanitària, la política contra el frau fiscal o la gestió de residus, per posar alguns exemples ben distints.

La importància d'una direcció pública professional

Tot plegat ens duu a reconèixer que la gestió dels afers públics requereix la màxima professionalitat, d'expertesa contrastada. Dirigir adequadament els diversos nivells de govern i les organitzacions públiques i para-públiques de qualsevol tipus, grandària i sector és un factor estratègic. Només cal que ens fixem en la ingent quantitat de recursos que els directius públics gestionen, en la rellevància d'allò que gestionen (des de la sanitat i el sistema educatiu d'un territori fins a l'administració de justícia, la promoció econòmica o les infraestructures i els serveis socials) i, si se'm permet, en l'exemplaritat que han de demostrar al conjunt de la societat com a servidors públics (valors cívics, conducta ètica, rigor en la gestió).

Ens cal, així, la màxima professionalització de la direcció pública. Ens cal, i ara ja parlo en clau catalana, una estreta i fructífera aliança entre els responsables polítics de les institucions (legítims representants dels ciutadans en una democràcia social i de dret) i els directius públics professionals.

Som davant d'un debat recurrent al nostre país. Habitualment, se'n parla després de les diverses eleccions i la posterior conformació dels governs amb els nomenaments dels alts càrrecs. També és recurrent quan esclata algun cas de corrupció, de mala praxi en la gestió o de malversació de recursos públics. Però malauradament no és un aspecte que figuri a les agendes de les prioritats polítiques ni a Catalunya ni al conjunt de l'Estat. I dic malauradament perquè, com a país, ens convindria fer aquest debat desapassionadament i cercar un model eficaç de professionalització de la direcció pública. Els partits polítics, d'aquí i d'allí, semblen no tenir gaire interès a abordar un debat que, en cas de fer-lo, mostraria la solidesa democràtica del país i entenc que redundaria en una millor gestió dels afers públics al servei dels ciutadans. Tampoc sembla que l'anomenada 'nova política' dels darrers anys advoqui per abordar amb valentia el debat.

Per un Estatut de la direcció pública professional de Catalunya

Catalunya no disposa encara d'una norma pròpia que reguli i impulsi la direcció pública professional. De fet, l'any 2014 el Govern va acordar un pla de reforma de l'administració de la Generalitat i del seu sector públic. L'any 2015 es va aprovar un projecte de llei d'ordenació del sistema de direcció pública professional, que va ser tramès al Parlament però que ja no ha tingut més recorregut d'aleshores ençà, en bona part fruit del desinterès dels partits.

Des del vessant acadèmic i professional sí que hi ha hagut reflexió i propostes específiques. Els dos congressos catalans de gestió pública de 2002 i 2006 van plantejar la necessitat i la urgència d'establir un marc normatiu de la direcció pública professional a Catalunya per a un millor rendiment institucional i com a palanca de canvi i reforma de la gestió pública. I, des d'una perspectiva més pragmàtica, l'Associació Catalana de Gestió Pública va presentar l'any 2012 una proposta de text articulat, un esborrany normatiu amb rang de llei, que regula l'estatut de la direcció pública professional de Catalunya. Aquella proposta va fer-se-la seva l'anomenat Fòrum per a la Reforma de l'Administració, format per l'Associació de Tècnics d'Administració de la Generalitat, la Cambra de Comerç de Barcelona, la CECOT, el Col·legi d'Economistes de Catalunya, la Comissió dels enginyers industrials a les administracions del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, el Club de Direcció Pública d'ESADE Alumni, el Centre Sector Públic-Sector Privat d'IESE i el Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya.

Es tractaria de configurar un marc de referència estable adreçat a fixar les pautes de comportament i les responsabilitats de les persones que han d'exercir activitats directives en les administracions catalanes i els respectius sectors públics. Una llei per tant per a tot el sistema públic català que establiria el marc general perquè posteriorment cada nivell de govern o institució

pugui desplegar o adaptar a les seves característiques específiques. S'estableixen com a principis definidors els de mèrit i el de capacitat, i per tant es pretén evitar la discrecionalitat i per descomptat l'amiguisme, el tràfic d'influències i qualsevol pràctica tòxica que no fa cap bon servei a la tasca de dirigir i gestionar els serveis públics. En conseqüència, la competència professional esdevé el criteri bàsic que ha de prevaldre en l'accés als llocs de direcció pública, de la mateixa manera que la permanència en el càrrec ha de ser de durada determinada i ha d'estar subjecte a avaluacions periòdiques i objectives de rendiment i resultats de gestió.

Bastir un país de progrés i una democràcia avançada requereix també una gestió pública professionalitzada. Caldria que el Govern i el conjunt dels partits de l'arc parlamentari català facin aquest pas, amb generositat, pel bé de tothom.